

Leszky András bácsi Moha-meséje

Szó és tett

Egy szép tavaszi délutánon, elsős vagy másodikos koromban, beszaladt a kertünkbe három kistörpe. A kerekkepű Napraforgó, a soványka Pojáca, mindkettő osztálytársam, és Napraforgó húgocskája, Kisfecske. Odafutottak nyitott ablakom elé, és Napraforgó beszólt hozzám: „Te Moha, édesanyám csak akkor enged le a faluba Pojácával, ha előbb megírom a leckét. De Pojáca már indult, nincs rá időm, hogy számolgasak, meg törjem a fejem. Add kölcsön az irkáidat, te már biztosan megírtad, hadd írom le róla!” Meghökkenem. Bár még senki sem mondta, éreztem, hogy nem szabad kölcsönadni lemásolásra a házi feladatot, és az a gondolat is bántott, hogy akkor nem én leszek holnap az egyetlen, akinek az irkájában ilyen érdekes jelzős főnevek vannak.

Húzódózasomat persze rögtön észrevették, és Napraforgó fenyegető hangon kérdezte: „Nem adod ide? Hát ilyen irigy vagy?” Megijedtem. Ha rám sütik, hogy irigy vagyok, Kisfecske telecsipogja vele Törpeházát, és kiáltozni fogják utánam az utcán: „Irigy Moha! Irigy Moha!” Sietve tiltakoztam hát: „Nem vagyok irigy! De észreveheti a tanító bácsi, hogy ugyanazt írtad. És különben is ezt nem szabad!” Pojáca ekkor megragadta Napraforgó karját: „Gyerünk Bérci Bercihez! Ő az első szóra ideadja.” De Napraforgó nem mozdult: „Bérci Berci messze lakik, ideadja Moha is, hiszen változtatok a nyelvtani leckén.” De még mindig ingadoztam. Ekkor azonban Kisfecske az arcára csapta a tenyerét: „Nahát, Moha! Ezt nem hittem volna! Rólad mindenki azt beszéli, milyen jó vagy! Pedig milyen irigy vagy! És aki irigy, az rossz!” Most már nem mertem tovább vonakodni. S mialatt asztalomhoz mentem az irkákért, átvillant a fejem, hogy talán igazuk is van. Aki igazán jó, az első szóra odaadja az irkákat.

Ettől kezdve Napraforgó kerek ábrázata minden második-har-

madik délután megjelent az ablakom előtt, és vitte az irkáimat. A tanító bácsi pedig nap-nap után jobban csodálkozott Napraforgó egyre rosszabb és rosszabb feleletein: „De hiszen odahaza hibátlanul elvégezted ugyanazt az osztást!” „De hiszen odahaza hibátlanul tudtad, mi a különbség jelző és határozó között!” És egyre sűrűbben siklott ilyenkor énám is a tekintete. De hogy miért, azt csak hetek múlva értettem meg. Ekkor ugyanis azt kívánta a tanító bácsi Napraforgótól, hogy mondjon egy egyszerű bővített mondatot. Mint-hogy nem tudott, így szólt hozzá: „Mondj hát egyet azok közül, amiket odahaza írtál.” És nézte Napraforgó irkáját: „Mondd például azt, amelyikben ez az állítmány: 'érdekel'.” De így sem tudta. Ekkor elhangzott a felszólítás: „Keresd meg Moha irkájában!” Napraforgó elvörösödvé olvasta az irkámból: „Engem minden érdekel.” A tanító bácsi lassan hozzám lépdelt: „Hogyan lehettél ilyen rossz hozzá?” Rémulten bámultam rá: „Rossz?! Hiszen én éppen jó akartam lenni Napraforgóhoz!” A tanító bácsi a fejét ingatta: „Hát még te is ilyen butuska vagy? Hiszen lehetővé tetted neki, hogy ne gyakorolja a szorzást, az osztást, hogy ne gondolkozzék a nyelvtanon. Megakasztottad a tanulásban. Egy hónapi leckével maradt el miattad. Hát jó voltál hozzá?”

Még aznap délben elmondtam mindezt Földigszakáll bácsinak, hogy jó akartam lenni Napraforgóhoz, és az derült ki, hogy rossz voltam. Földigszakáll bácsi elmosolyodott: „Az volt a baj, hogy jobban figyeltél a szóra, mint a tetre. Hallottad, hogy irigynek neveznek, és megijedtél. Ha a jövőben ismét ingadozni fogsz, képzelj azt, hogy valahonnan magasról nézel le mindnyájatokra, önmagadra is. Olyan magasról, ahova nem hallatsz fel a szó, ahonnan csak a tettet látod. Akkor majd nem a szótól ijedsz meg, hiszen ott nem is hallhatod, hanem attól riadsz vissza, amit látsz,

hogy átnyújtod lemásolásra az irkáidat.”

Körülbelül egy hónap múlva egy este négy-öt kistörpével mentem hazafelé az erdőn át a törpeházi játszótérre. Egyszerre csak a kövér Szuszimuszi megállt, és ravaszklás ábrázattal énekelni kezdte: „Uccu bizony, megérett a meggy, uccu bizony, rajta maradt egy.” Megálltak a többiek is, és ravaszklás arckifejezésükből, meg abból, hogy az ösvénykére néztek, amely Merengő bácsi házához vezetett, megértettem, hogy azt tervezik, megdézsmálják Merengő bácsi híres meggyfájának finom termését. Bérci Berci felnézett a lombok között a Holdra, és bólintott: „Éppen jókor.” Ez meg azt jelentette, hogy mire Merengő bácsi kertjéhez érünk, éppen alkalmas lesz a homály a rejtőzködésre. Szuszimuszi az ösvény felé mozdult: „No? Megyünk?” Ekkor azonban Kutykurutty rám nézett. Észrevették ezt a többiek is, ők is rám néztek, és Handabandi így szólt: „Az ám, itt van Moha is. Ő biztosan nem mer velünk jönni.” Én meg ebben a pillanatban félni kezdtem egy szótól, amely még nem hangzott el, és csak azért nem léptem rá tüstént az ösvényre, mert még reménykedtem benne, hogy valamelyikük ezt mondja: „Eh mit, hagyjuk azt a meggyet, gyerünk haza!” Ehelyett azonban Kutykurutty már ki is mondta a szót, amelytől félttem: „Moha gyáva az ilyesmihez.” Most már nem várhattam tovább. Elsőként megindultam Merengő bácsi tanyája felé.

Egy jó negyedóra múlva már tömtük magunkba azt a nagyon finom, nagy szemű meggyet. Hárman-négyen fenn voltak a fán, Szuszimuszi meg én az alsó ágakat kopasztottuk. De jóformán még csak hozzákezdtünk az evéshez, amikor a szomszédos fa árnyékából felhangzott Merengő bácsi szelíd és nyugodt figyelmeztetése: „Meg ne ijedjete! Nehogy leessetek! Lassan mászatok le! Mert meggyet odabent is kaphat-

tok a házban!” De hiába figyelmeztette őket, kapkodó mászás, majd néhány ugrás meg egy puffanás hallatszott, aztán meg futás és a kert sövénykerítésének a zörgése. Amikor Merengő bácsi megszólalt, futásra rezzentem magam is, de tüstént el is határoztam, hogy nem futok el. Éppen eléggé megaláztam magam a lopódzással, a csenéssel. Hogy még el is fussak a felelősségre vonás elől, azt már nem bírtam volna elviselni. Kiléptem a fa árnyékából a holdfényre, előlépett Merengő bácsi is, és mellette még valaki. A vendége. Azért is vette észre motozásunkat a meggyfán, mert éppen a kapuhoz kísérté. Ez a vendég Földgyszakáll bácsi volt.

Merengő bácsi visszament a házba, hogy egy kosárka ajándék meggyel bizonyítsa, kérni is lehetett volna tőle. Földgyszakáll bácsi azonban alig bírt megszólalni a csodálkozástól, hogy én is a meggyfadézsalmók között voltam. Amikor már egymás mellett ballagtunk hazafelé, egyszerre csak megállt: „De hát hogyan lehetséges, hogy még neked sem volt bátorságod azt mondani nekik, 'Nem szabad!' Hát te ennyire gyáva vagy?” „Gyáva?! Hiszen én éppen azért jöttem velük, hogy megmutassam nekik, nem vagyok gyáva!” Földgyszakáll bácsi most már szomorkásan mosolyodott el: „Értem már. Megint megijedtél egy szótól. Mert jobban figyeltél a szóra, mint a tetre. Pedig megmagyaráztam a múltkor, hogy mit tégy. Képzeld, hogy valahonnan a magasból nézel le mindnyájatokra, önmagadra is. Olyan magasról, ahova nem hallatsz fel a szó, ahonnan csak a tettet látod. Akkor nem attól ijedtél volna meg, amit hallasz, hogy gyávanak neveznek, hanem attól riadtál volna vissza, amit látsz, hogy tolvajként átmászol egy sövényen, belopódzol egy kertbe.”

Nemsokára véget ért az iskolai esztendő, megkezdődött a nyári szünet. Egy délelőtt azzal a szándékkal mentem el hazulról, hogy felmegyek a Sziklás-tetőre málnát eszegetni. A főutcán azonban észrevettem egy csapat szaladó és kiáltozó, nevető kistörpét. A csapat közepén a nálam valamivel idősebb, erős kis Rezedá futott, és hahotázva tolt egy babakocsit. Nyilván a húga játékszerét. A töb-

biek meg futás közben egyre a kocsiba tekintettek. Gyanús volt nekem a kiáltozásuk. Hallatszott a rikkantásukon, hogy tudják, valami helytelent cselekszenek. Odasiettem hát hozzájuk, és eközben észrevettem, hogy ott szalad a kocsni mellett Rezedáék cicája is. Futás közben aggódalmasan kapkodja a szemét hol a kocsira, hol Rezedá arcára, és láttam a tátogó szájacskáján, mert hallani nem lehetett a nagy ricsajban, hogy panaszosan nyávog. Ebből már tudtam is, mi van a kocsiban. Négy kiscica kapaszkodott rémül-

ten a kocsni fonott nádfalába, egészen kicsi cicák, a szemük is csak egy-két napja nyílhatott ki. Tudtam, hogy ezt a játékot abba kell hagyatnom, hiszen a száguldó, zötyögő babakocsi könnyen feldőlhethet. De ha nem dőlné is fel, nem szabad fölöslegesen rémíteni a kiscicákat, aggodalommal gyötörni a cicamamát. Rákiáltottam hát Rezedára: „Ezt nem szabad! Vidd vissza őket a helyükre!” Mindnyájan megálltak, és rám bámultak. Láttam az arcukon, hogy szívük mélyén igazat adnak nekem, de sajnálják is abbahagyni a játékot. Rezedá viszont hidegen végignézett rajtam: „Te akarod megszabni nekem, hogy mit szabad és mit nem? Tudd meg, hogy én szeretetből kocsikáztatom őket!” Diadalmas tekintete sorra megkereste társai szemét, mintha kérdezte volna: „Ugye milyen jól megfeleltetek neki?” Most már a többiek is diadalmasan néztek rám, én pedig vesztesnek éreztem magam. Akkor még azt hittem, a „szeretet” olyan szó, amely ellen nincs föllebezés. Ha valaki szeretetből tesz valamit, az csakis he-

lyes lehet, nem szabad akadályozni benne. Csak álltam hát zavartan, és nem tudtam, mit mondjak. Rezedá kihasználta ezt a pillanatot és intett a csapatnak: „Gyerünk tovább! Kocsikáznak a cicuskák, ujjé!” És nagy lármával, kurjongatással elszáguldottak. Ugrált tovább a babakocsi a kódarabokon, zötykölődtek a rémült kiscicák, és tátogva futott a kocsni mellett a kétségbeesett cicamama.

Csak ösztöneim emlékeztek rá, hova indultam. Felindultságomban megfeledeztem a Sziklás-tetőről, és meglepődtem, hogy egyszerre csak a hegyoldalon találok magam, Törpeháza fölött. Nyugtattam magam, talán nem is rossz a cicáknak, ami történik velük, hiszen szeretetből történik, de nem sokat ért a nyugtatás. Gyötört a mulasztás tettének kínja. Egyszerre csak észrevettem, hogy már a kis kilátónál vagyok, és lebámulok a mélybe, Törpeházára. Hang már nem jutott ide fel, innen már csak látni lehetett, ami odalent történik. A csapat már visszafelé futott a kocsival. Ekkor hirtelen eszembe jutott, hogy most nem képzeletben, hanem valóságosan vagyok olyan helyzetben, amiről Földgyszakáll bácsi beszélt nekem. Magasról nézek le a tetre, olyan magasról, ahol már nem hallani a szót.

Csak öt-hat másodperc kellett rá, hogy nézzem a száguldva tolt kocsit, és már magam is száguldottam lefelé. A csapat közelében azonban lassítottam, és Rezedához már nyugodt mozgással léptem oda: „Állj félre!” Annyira elbámult, hogy szinte önkéntelenül engedelmeskedett. Én meg beemeltem cicamamát kicsinyeihez, feltoltam a kocsit a sima és árnyékos gyalogútra, és lassan tovább toltam Rezedáék háza felé. A csapat szótlanul lépdelt mögöttem egy kertnyi úton, várták, hogy mi lesz, aztán egyszerre csak hallom, hogy Rezedá azt mondja: „Eh, hagyjuk, hadd vigye, bolond!” Úgy tettem, mintha nem is hallanám. Ennyicske tekintélytartást megengedhettem neki. A harmadik kert előtt, amikor már magunkban voltunk, a cicamama lefeküdt kicsinyei köré, és nyalogatni kezdte a pofácskájukat. De azért énram is vetett egy-egy futó tekintetet, teli bizalommal.